

Riktlinjer

för ekonomiskt bistånd i Marks kommun

Dokumenttyp Riktlinje	Fastställt av Socialnämnden	Beslutsdatum 2016-06-13, § 79	Giltig till Tills vidare
Dokumentansvarig Verksamhetschef IFO	Gäller för Försörjningsstödsenheten	Granskad/ reviderad 2022-05-09, § 42/4	Diariennr. 2022-26

Inledning	6
Syfte	6
Mål	6
Biståndsberättigade.....	7
Arbetsökande	7
Arbetsökande och kompetenshöjande verksamhet	7
Arbetsstagare och jobbstimulans.....	7
Bistånd till barn	7
Egna företagare.....	7
Förälder med minderåriga barn i hemmet	7
Föräldrars försörjningsansvar gentemot studerande ungdomar	7
Person inom kriminalvården.....	7
Person med missbruksproblematik	8
Person som är föremål för eftervårdande insatser	8
Person indragen i arbetskonflikt.....	8
Rätt till ekonomiskt bistånd vid utlandsvistelse	8
Person som är sjukskriven	8
Vuxenstuderande.....	8
Annat medborgarskap	9
Nordiska medborgare	9
EU och EU-medborgare.....	9
Personer med uppehållstillstånd	9
Försörjningsstödet omfattning	9
Riksnorm enligt 4 kap 3 § 1 stycket.....	9
Hushållstyp.....	10
Barns inkomster	10
Allmänt om ekonomiskt bistånd	11
Beräkningsgrunder	11
Inkomster som tas upp vid ekonomisk beräkning efter skatteavdrag... ..	11
Inkomster som inte tas upp vid ekonomisk beräkning efter skatteavdrag	12
Barnkonventionen – barnperspektivet vid ansökan om ekonomiskt bistånd	12

Handläggning av ekonomiskt bistånd enligt 4 kap SoL	13
Handläggning.....	13
Ansökan.....	13
Utredning	13
Beslut	13
Överklagan	13
Beslut som fattas med stöd av 4 kap. 1 § socialtjänstlagen	13
Beslut som fattas med stöd av 4 kap. 2 § socialtjänstlagen	14
Försörjningsstödet innehåll	14
Skäligen kostnader täckta av riksnormen (4 kap 3 § punkt 1 SoL) Personliga kostnader inom riksnormen	14
Livsmedel	14
Kläder och skor.....	14
Lek och fritid	14
Hygien	14
Gemensamma hushållskostnader inom riksnorm.....	15
Förbrukningsvaror.....	15
Försörjningsstöd som beräknas till lägre nivå.....	15
Akut nödsituation – kommunens yttersta ansvar enligt 2 kap 1§ SoL ..	15
Fickpengar – försörjningsstöd vid vistelse för vård eller behandling där vissa kostnader ingår	15
Personer som bor på boende där vissa kostnader ingår.....	15
Patienter i dag- respektive dygnsvård inom sjukvården.....	15
Reducerad norm	15
Försörjningsstöd som beräknas till högre nivå	15
Kostnad för matdistribution.....	15
Kosttillägg/specialkost	15
Uteätartillägg	16
Skäligen kostnader utöver riksnormen (4 kap 3 §, punkt 2 SoL)	16
Medlemskap i fackförening och a-kassa	16
Boendekostnader	16
Allmänt.....	16
Bostadsbyte.....	16

Driftskostnader och hushållsel.....	16
Dubbla hyror	16
Egen fastighet/bostadsrätt	16
Hemförsäkring.....	16
Hemmaboende ungdomar	16
Hyresrätt	17
Inneboende	17
Ungbo.....	17
Ungdomar som vill flytta hemifrån	17
Resor.....	17
Arbetsresor	17
Fritidsresor för skolorndom.....	17
Fordonsinnehav	17
Övriga resor.....	17
Bistånd till livsföring i övrigt enl. 4 kap 1 § SoL	18
Möbler, husgeråd, TV med mera	18
Flyttkostnader	18
Hemutrustning.....	18
Inköp av frys, disk- och tvättmaskin.....	18
Installation av telefon	18
Magasinering av bohag.....	18
Sanering	18
Övrigt.....	18
Advokatkostnader	18
Arbetskläder.....	18
Bankavgifter	19
Barnomsorgskostnad	19
Begravningskostnad.....	19
Bistånd till förebyggande och rehabiliterande ändamål	19
Glasögon/kontaktlinser.....	19
Hemtjänst - och larmavgift	19
Identitetshandlingar (legitimation).....	19
Internetuppkoppling	19

Kläder	19
Kolonivistelse/läger.....	19
Kostnaden för intyg/underlag som socialnämnden begärt in	20
Läkarvård, läkemedel och sjukresor	20
Spädbarnsutrustning.....	20
Tandvård	20
Umgängeskostnad.....	20
Bistånd utöver norm enl. 4 kap 2 § SoL.....	20
Familjeaktivitet	20
Högtidspeng	21
Dubbla hyror	21
Särskilda skäl efter individuell bedömning	21
Övrigt bistånd och serviceinsatser.....	21
Akut boende och jourboende	21
Budget- och skuldrådgivning.....	21
Dödsboanmälan	21
Förmedling av egna medel.....	21
Kommunalt boende (korttidskontrakt).....	21
Allmänt	21
Återkrav och återsökning.....	22
Återkrav 9 kap 1 § - 2 § SoL	22
Misstanke om bidragsbrott.....	22
Förbehållsbelopp och skattejämkning.....	22

Inledning

Dessa riktlinjer är fastställda av Socialnämnden i Marks kommun.

Bestämmelserna om ekonomiskt bistånd regleras i socialtjänstlagen (SoL), där det framgår att kommunens socialtjänst ska främja den enskildes rätt till ekonomisk och social trygghet, jämlikhet i levnadsvillkor samt aktiva deltagande i samhällslivet.

Till stöd i handläggningen och tolkningen av lagen används förutom dessa riktlinjer:

- Socialstyrelsens bok ”Handläggning och dokumentation inom socialtjänsten”
- Socialstyrelsens allmänna råd om ekonomiskt bistånd
- Socialstyrelsens bok ”Ekonomiskt bistånd – handbok för socialtjänsten”
- Socialstyrelsens skrift ”Barnperspektiv vid handläggning av ekonomiskt bistånd”
- Socialstyrelsens bok ”Manual för FREDA standardiserade bedömningsmetoder för socialtjänstens arbete mot våld i nära relationer”
- Socialstyrelsens bok ”Vägledning för socialtjänsten i arbetet med EU/EES-medborgare”
- Riksnormen meddelad av Socialstyrelsen (årsbasis)
- Konsumentverkets kostnadsberäkningar för hushåll
- JUNO rättsdatabas: Rättsfall och JO-utlåtanden. Rättsliga utslag i domstol finns inte kontinuerligt inarbetade i riktlinjerna men ska fortlöpande och på årsbasis beaktas.

Syfte

Syftet med riktlinjerna är likabehandling i kommunen när det gäller bidragsnivå, rätten till ekonomiskt bistånd samt insatser för att nå självförsörjning. Riktlinjerna ska ge stöd och vägledning i arbetet. De anger vad som är skälig levnadsnivå i normalfallet, men ska inte tolkas som absoluta regler. Enligt socialtjänstlagen ska en individuell behovsprövning alltid göras och om särskilda skäl föreligger kan det därför motivera avsteg från riktlinjerna.

Utgångspunkten vid den individuella behovsprövningen är vad som skiljer den enskilde från andra i samma situation. Även de krav som ställs på den enskilde ska anpassas efter dennes individuella förmåga och förutsättningar.

Mål

Målet med Försörjningsstödsenhetens arbete är att avhjälpa en ekonomisk bristsituation samt stötta den enskilde individen till ett självständigt liv med egen försörjning främst genom förvärvsarbete, studier eller annan ersättning.

Biståndsberättigade

Arbetssökande

Ekonomiskt bistånd kan beviljas till arbetslösa som inte är berättigade till A-kassa, ALFA eller som komplettering till sådan inkomst.

Arbetssökande och kompetenshöjande verksamhet

Socialnämnden får begära, med stöd av 4 kap 4 § SoL, att den som får försörjningsstöd under viss tid ska delta i av nämnden anvisad praktik eller annan kompetenshöjande verksamhet om den enskilde inte har kunnat erbjudas någon lämplig arbetsmarknadspolitisk åtgärd.

Arbetstagare och jobbstimulans

Enligt 4 kap 1b§ SoL kan den som fått försörjningsstöd löpande under 6 månader (kvalificeringstiden) få avdrag enligt den särskilda beräkningsregeln. 25 % av lönen ska inte beaktas vid bedömningen av rätten till bistånd under 24 månader.

Bistånd till barn

Om föräldrarna till ett barn eller till en skolungdom 18–20 år inte fullföljer sin underhållsskyldighet och om nämnden inte kan förmå dem till det, bör socialnämnden överväga att ge ekonomiskt bistånd direkt till barnet eller skolungdomen utifrån barnets ålder och mognad.

Egna företagare

Ekonomiskt bistånd beviljas som huvudregel inte till den som är egen företagare eller till dennes affärsverksamhet och att reglera dess skulder. Ekonomiskt bistånd kan beviljas vid akut eller tillfälligt behov eller under tiden den enskilde har arbetsmarknadsinsats för att starta företag och uppbär ersättning från Arbetsförmedlingen under högst 6 månader.

Förälder med minderåriga barn i hemmet

Som förälder till ett litet barn, har denne rätt att stanna hemma och vårda barn i hemmet under den tid som föräldrapenning, motsvarande sjukpenningsbeloppet betalas ut. Föräldrapenning ska tas ut fullt för att erhålla ekonomiskt bistånd.

Föräldrars försörjningsansvar gentemot studerande ungdomar

Föräldrarna ska svara för underhåll för barnet efter vad som är skäligt med hänsyn till barnets behov och föräldrarnas samlade ekonomiska förmåga. När föräldrarnas underhållsskyldighet bestäms ska hänsyn tas till barnets egna inkomster och tillgångar samt till barnets sociala förmåner. Underhållsskyldigheten upphör när barnet fyller 18 år, eller som längst tills barnet fyller 21 år vid studier på gymnasiet.

När ungdomen studerar på SFI bör underhållsskyldigheten upphöra när ungdomen fyller 20 år.

De ungdomar som saknar föräldrar med försörjningsansvar kan beviljas bistånd så länge de studerar på gymnasiet dock längs till höstterminen ungdomen fyller 20 år.

Person inom kriminalvården

Ur rehabiliteringssynpunkt är det i regel av intresse att den som är föremål för kriminalvård på anstalt får behålla sin bostad. Försörjningsstöd kan beviljas under fängelsetiden till bostadskostnad i högst sex månader under förutsättning att det finns speciella

omständigheter som styrker nödvändigheten av bostad efter frigivningen. Kriminalvården har ett ansvar att rusta den intagne med för årstiden adekvat klädutrustning vid frigivning. Detta ska den intagne ansöka om på anstalten innan frigivning.

Person med missbruksproblematik

Personer som är i ett aktivt missbruk och på grund av detta inte kan stå till arbetsmarknadens förfogande ska motiveras till en kontakt med Vuxenenheten. Ekonomiskt bistånd kan beviljas då personen följer uppgjord genomförandeplan.

Målsättningen för socialförvaltningens insatser för personer utsatta för våld och hot i nära relationer är bland annat att tillgodose våldsutsatta personers behov av skydd och stöd.

Person som är föremål för eftervårdande insatser

Bistånd kan beviljas i direkt anslutning till avslutad vård eller behandling för att tillförsäkra den biståndsberättigade tillfredsställande förhållanden.

Person indragen i arbetskonflikt

Personer indragna i arbetskonflikt har rätt till försörjningsstöd efter samma grunder som andra hjälpbehövande. Biståndet är emellertid förenat med återbetalningsskyldighet enligt 9 kap. 1 § och 2 § Socialtjänstlagen, vilket den bidragssökande ska informeras om vid ansökningstillfället.

Rätt till ekonomiskt bistånd vid utlandsvistelse

Huvudregeln när det gäller vistelser utomlands är att ekonomiskt bistånd inte utgår.

Person som är sjukskriven

Nedsatt eller bristande arbetsförmåga ska styrkas med läkarintyg. Den enskilde är berättigad till ekonomiskt bistånd i sin helhet eller som komplettering om sjukpenningen understiger gällande norm.

Vuxenstuderande

Huvudregeln när det gäller vuxenstuderande på grundskole-, gymnasie- och högskolenivå är att de ska kunna försörja sig själva och sin familj genom de stödformer som finns inom studiestödssystemet, både bidrag, lån och tillägg. Studiemedel är avsedda att täcka levnadskostnader och studiematerial endast under studietiden.

I familjer med två vuxna som båda saknar arbete, där den ena studerar med fullt studiemedel, dvs uppbär lånedel, bidragsdel och eventuella tillägg, och den andre personen uppfyller förutsättningarna för rätt till bistånd kan familjen beviljas ekonomiskt bistånd som komplement till studiemedlen.

Annat medborgarskap

Nordiska medborgare

Nordiska medborgare har utan vidare rätt att uppehålla sig i ett annat nordiskt land utan krav på uppehållstillstånd. De ska garanteras likställdhet med svenska medborgare så länge de befinner sig i Sverige. Likställdheten gäller allt socialt bistånd och alla sociala tjänster.

EU och EU-medborgare

Den fria rörligheten och rätten att uppehålla sig i andra medlemsstater är grundläggande för unionsmedborgarna. Det innebär att den enskilde har rätt att fritt röra sig mellan medlemsstaterna på ungefär samma sätt som när man flyttar och byter bostad eller arbetsplats inom det egna landet. Alla unionsmedborgare har som följd av detta rätt att vistas i Sverige i tre månader utan andra krav än att giltigt pass eller identitetshandlingar ska kunna uppvisas.

Efter tre månader måste de uppfylla vissa villkor för att ha uppehållsrätt och därmed få stanna. Det är Skatteverket som bedömer och beslutar om uppehållsrätt i Sverige. EU/EES-medborgare med uppehållsrätt har samma rättigheter och skyldigheter som svenska medborgare.

EU/EES-medborgare är inte på grund av endast fri rörlighet berättigade ekonomiskt bistånd under de tre första månaderna.

Personer med uppehållstillstånd

Utländska medborgare med uppehålls- och arbetstillstånd i Sverige och som vistas här har samma rätt till ekonomiskt bistånd som svenska medborgare om förutsättningarna i övrigt är uppfyllda.

Försörjningsstödet omfattning

Riksnorm enligt 4 kap 3 § 1 stycket.

Försörjningsstöd i form av riksnorm är en följd av socialtjänstlagens principer om normalisering, självbestämmande och aktivering av den enskildes egna resurser. Riksnormen möjliggör en generalisering av vissa kostnader utan att den bidragssökande ska behöva detaljredovisa sina utgifter. Handläggare ska uppmuntra och stödja självständighet och eget ansvar för ekonomin hos den sökande.

Då det är uppenbart att det ekonomiska biståndet inte ska komma till avsedd användning, då sådana situationer uppkommit tidigare, kan i stället för utbetalning till den sökande, betalning av räkningar ske från socialkontoret samt rekvisition för inköp av läkemedel eller livsmedel lämnas.

Om det i ett enskilt fall finns särskilda skäl, kan socialnämnden beräkna försörjningsstödet till en högre nivå till exempel om den enskilde har tillfälligt höga kostnader, för till exempel för livsmedel, kläder och skor eller telefon, som beror på att han eller hon är eller har varit utsatt för våld eller andra övergrepp av närstående eller för något annat brott.

Nämnden får också i ett enskilt fall beräkna kostnaderna till en lägre nivå, om det finns särskilda skäl till detta. Riksnormen kan alltså frångås i vissa situationer. Det kan till

exempel vara uppenbart att den enskilde inte har vissa kostnader som ingår i riksnormen. Det kan då finnas skäl till att utbetala ett reducerat bistånd (exempel fickpenningnorm).

Hushållstyp

Personer som bor i ett hushåll får i första hand också anses ha inkomster och utgifter ihop, leva i så kallad hushållsgemenskap. De som bor tillsammans beräknas leva billigare än personer med enskilda hushåll. Därför är riksnormen beräknad utifrån att makar och sammanboende inte behöver lika stora bidrag tillsammans som två ensamstående.

Med hushållsgemenskap bör även avses att två eller flera personer stadigvarande bor i samma bostad på ett sådant sätt att flerpersonhushållsets ekonomiska fördelar kan utnyttjas. Det behöver alltså inte vara fråga om sådan ekonomisk hushållsgemenskap som förutsätter att parterna har någon form av ekonomiskt ansvar för varandra utifrån någon form av partnerskap.

Gifta makar har enligt bestämmelserna i äktenskapsbalken underhållsskyldighet mot varandra. Detta gäller även under pågående betänketid och oavsett hur parterna väljer att bo under betänketiden. Om den ena parten inte bidrar till den andres försörjning under prövotiden ska en individuell bedömning göras och dokumenteras noggrant. Ett par som bor ihop under äktenskapsliknande förhållanden ska bedömas på samma sätt som ett gift par.

Barns inkomster

Enligt 4 kap 1 a § i socialtjänstlagen SoL så har hemmavarande barn och skolungdom rätt att ha viss inkomst.

Följande inkomster för barn och ungdomar ska inte beaktas vid bedömningen av rätten till bistånd:

1. hemmavarande barns inkomster av eget arbete.
2. hemmavarande skolungdomars inkomster av eget arbete, om skolungdomarna är under 21 år.

Till skolgång räknas studier i grundskolan eller gymnasieskolan eller annan jämförlig grundutbildning.

Den del av ungdoms inkomst av arbete som överskrider ett prisbasbelopp per kalenderår bör räknas av barnets del i familjens kostnader inklusive boendekostnader.

Minderårigas tillgångar som föräldrarna inte har möjlighet att förfoga över påverkar inte föräldrars rätt till försörjningsstöd. Del av barn- och skolungdoms tillgångar eller inkomster av kapital kan räknas av barnets del i familjens kostnader inklusive boendekostnader. Undantaget är sparade medel upp till 15 % av basbelopp. Barn är inte i någon situation försörjningsskyldig gentemot sina föräldrar.

Myndiga ensamstående föräldrar, som ännu inte fått eget hushåll och är bosatta i föräldrahemmet, ska räknas som en familj för sig och ekonomiskt bistånd ska således beviljas som till ensamstående.

För omyndiga föräldrar, sammanboende eller ensamstående ska med hänsyn till föräldrarnas underhållsskyldighet enligt föräldrabalken hela familjens ekonomiska situation tas med vid prövningen, dock inte barnbarnets.

Allmänt om ekonomiskt bistånd

Försörjningsstödet är en del av det bistånd som avses i 4 kap. Socialtjänstlagen (SoL). Genom biståndet ska den enskilde tillförsäkras en skälig levnadsnivå. De insatser som ges ska inte bara syfta till att avhjälpa det föreliggande behovet utan även underlätta för den enskilde att i framtiden själv klara sin försörjning och sin livsföring i övrigt.

Av 4 kap 1 § Socialtjänstlagen framgår att den enskilde har rätt till ekonomiskt bistånd av socialnämnden för sin försörjning (försörjningsstöd) och sin livsföring i övrigt om individens behov inte kan tillgodoses på annat sätt.

Den som inte kan försörja sig men som kan arbeta har rätt till försörjningsstöd enligt första stycket om han eller hon står till arbetsmarknadens förfogande. Om det finns godtagbara skäl har den enskilde rätt till försörjningsstöd även om individen inte står till arbetsmarknadens förfogande.

En del av begreppet skälig levnadsnivå är reglerad i riksnormen. Begreppet skälig levnadsnivå är ett uttryck för att samhällets hjälp inte bara ska avse vad som direkt behövs till den enskildes grundbehov utan att hjälpen också ska ha en viss kvalitet.

Skälig levnadsnivå innebär inte bara en nivåbestämning utan ger också uttryck för vilken form av insats, vård och behandling, andra stödformer eller ekonomiskt bistånd, som kan komma i fråga. Att tydligt särskilja nivå från innehåll är omöjligt utan att den skäliga levnadsnivån blir ett uttryck för kvaliteten i insatsen och vilken ambitionsnivå som kan vara rimlig i ett enskilt fall.

Allt bistånd till den enskilde ska lämnas planmässigt och på ett sådant sätt att det inte är passiviserande. Det är viktigt både för den enskilde och för samhället att hjälpen ges på ett sätt och i en sådan omfattning att några negativa effekter inte uppkommer. Hjälpen får inte lämnas slentrianmässigt. Förenklade utbetalningsrutiner får inte innebära att bidrag ges i sådana former och på sådant sätt att det passiviserar mottagaren och motverkar individens möjligheter att få och behålla ett arbete och försörja sig själv. Frågan om det egna ansvaret spelar en stor roll vid bedömningar av rätt till bistånd, till exempel vid övernormsituationer, frivilliga uppsägningar och inte aktivt arbetssökande med mera.

Beräkningsgrunder

Inkomster som tas upp vid ekonomisk beräkning efter skatteavdrag

- inkomst av arbete
- sjukpenning/föräldrapenning, boendetillägg, AFA
- pension/sjukersättning/aktivitetsersättning, bostadstillägg
- ersättning från arbetslöshetskassa
- etableringsersättning, etableringstillägg och bostadsersättning
- bidrag vid arbetsmarknadsutbildning
- barnbidrag inklusive flerbarnstillägg/studiebidrag
- underhållsbidrag/underhållsstöd/barnpension
- bostadsbidrag
- familjebidrag
- övriga studiestöd enligt studiestödsbestämmelserna

- arvodesdelen av familjehemsersättning, vårdbidrag/omvårdnadsbidrag eller annat arvode
- skatteåterbäring
- ränteinkomster
- realisationsinkomster till exempel vid försäljning av fordon eller hus
- vinster
- för gifta studerande, sammanboende/ensamstående med eget hushåll som har studiehjälp i form av extra tillägg
- ideellt skadestånd
- insättningar på kontot
- boendeinkomst från inneboende
- fondmedel som ej är öronmärkta

Kontanter, banktillgodohavanden, aktier, obligationer, aktiesparfonder, insättningar på bankkonto eller andra lätt realiserbara tillgångar ska användas innan rätt till bistånd föreligger.

Inkomster som inte tas upp vid ekonomisk beräkning efter skatteavdrag

- omkostnadsersättning för familjehem eller kontaktperson
- extra tillägg till studiebidrag som uppbärs av ungdom i familj
- handikappersättning.
- merkostnadsersättning för vuxna
- merkostnadsersättning för barn
- fondmedel som är avsedda för och villkorade till speciellt ändamål
- 25 % av arbetsinkomsten om man uppfyller kriterierna för jobbstimulans i 4 kap 1b§ SoL
- beviljade körkortskostnader via CSN
- Lärlingsbidrag och ersättning vid arbetsplatsförlagt lärande (APL)
- Reseersättning från Arbetsförmedlingen

Barnkonventionen – barnperspektivet vid ansökan om ekonomiskt bistånd

Principen om barnets bästa är en av barnkonventionens grundpelare och vid alla åtgärder som rör barn ska barnets bästa särskilt beaktas enligt 1 kap 2 § SoL. Med barn avses varje människa under 18 år. I de fall då man låter andra intressen väga tungt krävs att man kan visa att en sammanvägning av de intressen som är aktuella i det enskilda fallet har gjorts.

Man ska därvid kunna visa att barnets bästa beaktats och detta ska redovisas i beslutsprocessen – besluten måste således innefatta ett barnperspektiv. Anmälan till Familjeenheten görs av handläggare vid risk för att barn far illa.

Handläggning av ekonomiskt bistånd enligt 4 kap SoL

Enligt 4 kap 1-5 §§ SoL förutsätts att det ekonomiska biståndet utges efter beslut i socialnämnden.

Av särskild delegationsordning framgår vem som är delegat vid olika beslut då rätt eller skäl för bidrag föreligger enligt socialtjänstlagen.

Beslut i ärenden av principiell beskaffenhet eller i övrigt av större vikt ska underställas socialutskottets prövning även om biståndet ligger inom delegationsgränsen.

Handläggning

Ansökan

Ansökan om bistånd görs initialt till Försörjningsstödsenhetens mottag, ansökan kan vara skriftlig eller muntlig. När en ansökan om bistånd enligt SoL inkommer ska nämnden utreda ansökan om bistånd utan dröjsmål. All utredning och handläggning på Försörjningsstödsenheten sker i enlighet med 11 kap. 1 § SoL.

Utredning

Begreppet utredning gäller för all den verksamhet som behövs för att göra det möjligt för en myndighet att klarlägga om lagens krav för bistånd är uppfyllda samt att behovet inte kan tillgodoses på annat sätt. Syftet med en utredning är att ge beslutsfattarna ett tillförlitligt beslutsunderlag och utgöra en grund för beslut. När den enskilde söker bistånd från nämnden bör uppgifter för beslutet inhämtas från den enskilde. När det gäller personer med funktionsnedsättning kan det finnas svårigheter att få godkännande hos den enskilde för lagens intentioner. Detta ställer krav på aktivt motivationsarbete, gott bemötande och tillgänglighet.

Beslut

Beslut fattas i enlighet med fastställd delegationsordning.

En ansökan avgörs alltid med ett beslut. Beslutet ska understödjas av en beslutsmening och en motivering, detta regleras i 32 § Förvaltningslagen (FL).

Innan ett beslut fattas ska utredningen kommuniceras enligt 25 § FL och den enskilde har rätt att träffa beslutsfattaren enligt 11 kap 9 § SoL. Om man inte har rätt till stöd, får man ett avslag på sin ansökan helt eller delvis. Detta sker genom ett avslagsbeslut, som ska innehålla en saklig motivering och information om att den enskilde har möjlighet att överklaga detta beslut. Den enskilde har rätt att få stöd av sin socialsekreterare att överklaga beslutet.

Socialsekreterare kartlägger och utreder behovet, samt ansvarar för uppföljningen av beslutet. Alla beslut upprättas med förbehåll, en möjlighet till omprövning om de förhållanden som ligger till grund för beslutet ändrats.

Överklagan

Beslut som fattas med stöd av 4 kap. 1 § socialtjänstlagen

Socialnämndens beslut som fattats med stöd av 4 kap. 1 § socialtjänstlagen kan överklagas med stöd av förvaltningslagen hos allmän förvaltningsdomstol om nämnden har meddelat beslut i fråga om:

- försörjningsstöd enligt 4 kap 1 och 3 §
- vägran eller nedsättning av fortsatt försörjningsstöd enligt 4 kap. socialtjänstlagen

Prövningstillstånd krävs vid överklagan hos Kammarrätten och Högsta Förvaltningsdomstolen.

Beslut som fattas med stöd av 4 kap. 2 § socialtjänstlagen

Socialnämndens beslut som fattas med stöd av 4 kap. 2 § socialtjänstlagen kan laglighetsprövas med stöd av kommunallagen hos allmän förvaltningsdomstol.

Försörjningsstödet innehåll

I 4 kap 3 § SoL anges att försörjningsstödet består av två delar; riksnormen samt livsföring i övrigt till skäligena kostnader för ett antal regelbundet återkommande behovsposter som nedan kallas Livsföring i övrigt.

Riksnormen fastställs av regeringen en gång per år och grundas på Konsumentverkets konsumtions- och prisstudier. Uppgifter om hur kostnadsposterna är upplagda och indelade är hämtade från Konsumentverkets rapport 2009:8 om skäligena levnadskostnader. Kostnadsberäkningarna ska återspegla en skälig konsumtionsnivå, dvs. varken en miniminivå eller lyx nivå. Beloppen ska täcka kostnader för de produkter som bör finnas i ett hushåll för att man på ett tillfredsställande sätt ska kunna klara vardagens behov. Följande poster ingår i riksnormen:

Skäliga kostnader täckta av riksnormen (4 kap 3 § punkt 1 SoL) **Personliga kostnader inom riksnormen**

Livsmedel

Utgångspunkten är att möjliggöra en näringsmässigt fullvärdig och varierad kost. Det förutsätts att all mat lagas i hemmet, förutom för barn och ungdom som får lunch på förskola/skola.

Kläder och skor

Kostnadsberäkningen täcker det vardagliga klädbehovet under hela året, samt skoreparationer och en del tillbehör som väska, ryggsäck till barn, klocka och paraply.

Lek och fritid

Beräkningarna är åldersanpassade och avser sådana aktiviteter som är rimligt att alla får möjlighet till, till exempel att läsa böcker och tidningar, att lyssna på musik och att utöva någon idrott eller motsvarande, begagnad cykel, cykelhjälm, skidor och dylikt. Kostnad för inköp av mobiltelefon och samtal ligger i denna post sedan 2009 då det blivit allt vanligare att vuxna och ungdomar har egna mobiltelefoner. I denna post ingår även sparande för att kunna köpa ny mobiltelefon för att ersätta den gamla.

Hygien

Här upptas kostnader för den personliga hygien som tvål, tandborste, tandkräm, blöjor, mensskydd, viss kosmetika, hårklippning och fotvård och enklare sårvård med mera.

Gemensamma hushållskostnader inom riksnorm

Förbrukningsvaror

Här ingår dagligvaror för skötsel och vård av bostaden samt klädvård. Här ingår en årsprenumeration på en daglig tidning, telefonabonnemang- och samtalsavgifter för telefoni, brevpapper, kort och frimärken.

Försörjningsstöd som beräknas till lägre nivå

Om det i ett enskilt fall finns särskilda skäl kan försörjningsstödet beräknas till en lägre nivå.

Akut nödsituation – kommunens yttersta ansvar enligt 2 kap 1§ SoL

I Socialtjänstlagen 2 kap 1 § SoL beskrivs kommunens yttersta ansvar som innebär att socialnämnden har skyldighet att se till så att ingen som vistas i kommunen lider nöd.

Fickpengar – försörjningsstöd vid vistelse för vård eller behandling där vissa kostnader ingår

För personer som vistas på institution av något slag och är berättigade till ekonomiskt bistånd, kan fickpengar beviljas, alternativt beviljat bistånd enligt riksnorm ska reduceras med skäligt belopp för erhållna måltider.

Personer som bor på boende där vissa kostnader ingår

Riksnormen ska reduceras för exempelvis personer på vandrahem eller personer som bor på kvinnojour där vissa basvaror ingår.

Patienter i dag- respektive dygnsvård inom sjukvården

För hjälpsökande som vistas på sjukhus del av dygnet ska det ekonomiska biståndet minskas med skäligt belopp för erhållna måltider.

Reducerad norm

När det är uppenbart att den enskilde inte använder biståndet till vad det är avsett för eller för att möjliggöra fortsatt planering.

Försörjningsstöd som beräknas till högre nivå

Om det i ett särskilt fall finns särskilda skäl kan försörjningsstödet beräknas till en högre nivå. För personer som bor på boenden, exempelvis äldre- eller LSS-boenden, där det ingår mat där det inte går att väljas bort, kan hänsyn tas till detta.

Kostnad för matdistribution

Person som saknar förmåga att själv laga sin mat och har beviljats matdistribution av biståndsbedömaren, kan beviljas tillägg utöver norm.

Kosttillägg/specialkost

Behov av kosttillägg ska bedömas restriktivt och styrkas med intyg utställt av läkare, dietist eller annan behörig sjukvårdspersonal.

Uteätartillägg

Person som saknar matlagningsmöjligheter kan få ett tillägg utöver norm.

Skäliga kostnader utöver riksnormen (4 kap 3 §, punkt 2 SoL)

Bistånd ska ges för skäliga kostnader efter individuell prövning. Följande poster ingår i begreppet:

Medlemskap i fackförening och a-kassa

Fackföreningsavgift och avgift till a-kassa är ett accepterat tilläggsbelopp.

Boendekostnader

Allmänt

Utgångspunkten vid bedömningen av vad som är skälig boendekostnad ska vara vad en låginkomsttagare på orten normalt har möjlighet att kosta på sig. Beroende på ålder och antal personer i hushållet finns det reglerat vad högsta godtagbara boendekostnad är. En årlig revidering av boendekostnaden hos privat hyresvärd och kommunala bostadsbolaget följer det kommunala bostadsbolagets nivå om årlig hyreshöjning.

Bostadsbyte

Normalt sett godkänns inte byte av bostad som fördyrar boende- och levnadsomkostnaderna, såvida det inte finns särskilda skäl. Om en familj enligt Försäkringskassans normer har för stor bostadsyta och därmed får minskat bostadsbidrag, ska socialnämnden verka för att familjen som är beroende av försörjningsstöd flyttar till en mindre bostad, såvida inte särskilda skäl föreligger för familjen att bo kvar.

Driftskostnader och hushållsel

Person som bor i en bostad utan centralvärme kan beviljas försörjningsstöd till skäliga kostnader för uppvärmning samt hushållsel.

Dubbla hyror

Dubbla hyror beviljas generellt inte såvida det inte föreligger särskilt starka skäl och då endast enligt 4 kap. 2 § SoL.

Egen fastighet/bostadsrätt

Att bo i eget hus innebär i regel högre boendestandard än att bo i hyreslägenhet. Det är därför många gånger rimligt, om övervärde finns i fastigheten, att den enskilde säljer eller belånar sin fastighet och använder pengarna till sin försörjning i stället för att försörjningsstöd ska utgå under längre tid.

Hemförsäkring

Hemförsäkring är ett accepterat tilläggsbelopp. Kostnaden ska vara skälig.

Hemmaboende ungdomar

Till hemmaboende ungdomar där föräldrarnas underhållsskyldighet har upphört enligt föräldrabalken, görs en individuell bedömning kring eventuella kostnader för ungdomen

eftersom föräldrarnas boendekostnader inte har fördyrats av att underhållsskyldigheten upphört. Hemmaboende ungdom med inkomst ska bidra med hyresdel. Om en ungdom över 18 år bor hemma hos sina föräldrar utan avbrott krävs inget inneboende avtal.

Hyresrätt

Försörjningsstöd lämnas till hyra, enligt hyreskostnad inklusive kostnad för uppvärmning av bostaden. Socialnämnden följer allmännyttans årliga procentuella höjning vid hyresnivåer vid årlig översyn av högsta godtagbara hyreskostnad som revideras så snart allmännyttans höjning kommit till nämndens kännedom. Högsta godtagbara hyreskostnad avser hyra inklusive uppvärmningskostnad.

Inneboende

När en person är inneboende hos annan person ska inneboendeavtal mellan parterna redovisas. Kostnaden ska bedömas som skälig.

Ungbo

Socialnämnden kan bevilja försörjningsstöd under studietiden avseende gymnasiala studier som längst till och med vårterminen då ungdomen fyller 20 år om ungdomen beviljats boende i Ungbo av socialnämnden.

Ungdomar som vill flytta hemifrån

Grundtanken är att en ungdom kan flytta hemifrån när ungdomen har egen inkomst som täcker kostnader för hyra och uppehälle.

Resor

Arbetsresor

Arbetsresor är en accepterad kostnad utöver norm vid försörjningsstödsberäkning.

Fritidsresor för skolungdom

Skolungdomar 7–19 år, i familjer som har försörjningsstöd, kan beviljas fritidskort på kollektivtrafiken.

Fordonsinnehav

Ett fordon anses i normalförfarandet vara en sådan realiserbar tillgång som kan påverka den enskildes rätt till bistånd. Generellt sett är fordonsinnehav inte en förutsättning för att uppnå en skälig levnadsnivå. Dock kan det föreligga skäl att göra annan bedömning. Fordonsinnehav kan godkännas om biståndssökande har ett boende med begränsat eller ingen tillgång till allmänna färdmedel eller ingen rätt till färdtjänst. Hänsyn bör tas till möjligheten att genom byte av bostad minska eller eliminera behovet av resor med fordon. Vid ett beslut om godkänt bilinnehav får bilens värde inte överstiga 100 % av prisbasbeloppet. Kostnad för bilskatt, bilförsäkring, besiktning ingår i bilinnehavsbeslutet. Eventuella reparationer och inköp av däck kan beviljas vid behov.

Övriga resor

Resor som inte är arbetsrelaterade beviljas som bistånd enligt 4 kap 1 § efter individuell bedömning.

Bistånd till livsföring i övrigt enl. 4 kap 1 § SoL

I den mån behovet och kostnaden bedöms som skälig ges här exempel på förekommande utgifter som prövas som annat ekonomiskt bistånd, livsföring i övrigt.

Möbler, husgeråd, TV med mera

Flyttkostnader

Socialnämnden bör ge ekonomiskt bistånd till flyttkostnader om flytten är nödvändig för att den enskilde ska uppnå en skälig levnadsnivå. Utgångspunkten är att de flesta människor själva organiserar sin flytt med hjälp av släkt och vänner. Det kan finnas skäl så som ålder, sjukdom eller andra skäl som gör att den enskilde själv inte klarar av att flytta på egen hand.

Hemutrustning

Socialnämnden bör ge ekonomiskt bistånd till den hemutrustning som behövs för att ett hem ska kunna fungera om det inte finns andra möjligheter att rusta sitt hem. I vissa fall, till exempel vid separationer kan, om förutsättningarna i övrigt är uppfyllda och behovet inte kan tillgodoses på annat sätt, bistånd beviljas till nödvändig hemutrustning.

Inköp av frys, disk- och tvättmaskin

I vissa enstaka fall kan det vara skäligt att bevilja ekonomiskt bistånd till inköp av frys, diskmaskin och/eller tvättmaskin samt torktumlare.

Installation av telefon

Kostnader för telefonabonnemang ingår i riksnorm. Marks kommuns trygghetslarm är digitala och då ingår SIM-kort i beviljat trygghetslarm. Fast telefoni är inte en förutsättning för att kunna ha ett fungerande trygghetslarm och behovet av fast telefoni bedöms restriktivt efter individuell prövning.

Magasinering av bohag

Kostnad för magasinering av bohag vid exempelvis hemlöshet, vistelse på behandlingshem eller inom kriminalvården kan beviljas under en begränsad tid om bedömningen görs att det är av vikt att den biståndssökande behåller befintligt bohag. Bedömningen om skälig kostnad för magasinering vägs emot kostnad om införskaffande av ny hemutrustning när den biståndssökande åter får en fast bostad.

Sanering

Vid sanitär olägenhet i bostad kan saneringskostnader vid behov beviljas med 50 % av prisbasbeloppet.

Övrigt

Advokatkostnader

Advokatkostnader i samband med umgänges- och vårdnadstvister kan beviljas om en biståndssökande beviljats rättshjälp.

Arbetskläder

Ekonomiskt bistånd till arbetskläder kan beviljas om behovet inte kan tillgodoses på annat sätt samt om det ligger i linje med en sökandes genomförandeplan.

Bankavgifter

Socialnämnden kan ge bistånd till kostnader för bankens betalningstjänster samt kostnad för bankkort.

Barnomsorgskostnad

Den sökande ska i första hand se över sina möjligheter till nedsättning av avgiften.

Begravningskostnad

Begravningskostnaderna ska i första hand täckas av tillgångarna i dödsboet. Om tillgångarna i dödsboet inte täcker skäligena kostnader för begravning kan ekonomiskt bistånd till begravningskostnader utgå.

Bistånd till förebyggande och rehabiliterande ändamål

Bistånd utöver norm kan beviljas per år till förebyggande och rehabiliterande ändamål upp till 20 % av prisbasbelopp/person och år efter samråd med enhetschef. Syftet med biståndet ska vara väl dokumenterat och i linje med den enskildes planering för att närma sig självförsörjning (dokumenterat i genomförandeplan).

Glasögon/kontaktlinser

Socialnämnden bör ge ekonomiskt bistånd till glasögon om behovet styrks av legitimerad optiker eller läkare. Det gäller även rätt till ersättning om glasögon har gått sönder och om man behöver köpa nya. Nämnden bör även ge ekonomiskt bistånd för kontaktlinser om kontaktlinser är det enda alternativet och behovet styrks av läkare. Barn och ungdomar upp till det år man fyller 19 år har bidrag från landstinget om 800 kr per år, till glasögon eller kontaktlinser, vilket rimligen bör täcka kostnaden.

Hemtjänst - och larmavgift

Kostnad för hemtjänst-och larmavgift kan beviljas. Den sökande måste i första hand se över sina möjligheter till nedsättning av avgiften.

Identitetshandlingar (legitimation)

Socialnämnden bör ge ekonomiskt bistånd med skälig kostnad till införskaffande av identitetshandling (gäller ej pass).

Internetuppkoppling

Kostnad för internetuppkoppling kan beviljas med maximalt 0,045 % av prisbasbeloppet/år uppdelat månadsvis.

Kläder

Kostnaden för kläder ingår i riksnormen. Vid särskilda skäl samt vid begravning av närstående kan ytterligare bistånd beviljas. Införskaffande av klädustrustning till väntat barn innan födseln kan också beviljas. Speciella kläder och skor som det finns medicinskt styrkt behov av, utöver norm, kan beviljas.

Kolonivistelse/läger

Bidrag till kolonivistelse/läger kan beviljas om familjen varit långvarigt bidragsberoende eller efter individuell bedömning.

Kostnaden för intyg/underlag som socialnämnden begärt in

Om den enskilde haft kostnad för intyg/underlag som socialnämnden begärt in kan dessa kostnader beviljas.

Läkarvård, läkemedel och sjukresor

Kostnader enligt faktura eller kvitto för läkarbesök hos läkare anslutna till Försäkringskassan, godkännes upp till gällande högkostnadstak för sjukvård, därefter ska den sökande begära ut frikort.

Receptbelagda läkemedelsinköp som ingår i högkostnadsskyddet godkännes mot uppvisande av kvitto. Läkemedel som inte ingår i högkostnadsskyddet beviljas generellt inte.

Ekonomiskt bistånd kan beviljas till näringsdrycker och hjälpmedel samt förbrukningsmaterial som styrks/förskrivits av behörig hälso- och sjukvårdspersonal.

Merkostnader för aktiviteter förskrivna med fysisk aktivitet på recept (FAR) kan beviljas som förebyggande och rehabiliterande ändamål med maximalt 20 % av prisbasbelopp/år.

Egenavgift för sjukresor beviljas, med maximalt det belopp upp till högkostnadsskyddet för sjukresor per person och år.

Spädbarnsutrustning

I de fall föräldrarna helt saknar ekonomiska möjligheter att införskaffa spädbarnsutrustning, beviljas bistånd i anslutning till barnets födelse. I detta bistånd ingår inte kostnad för inköp av baskläder i samband med barnets födelse.

Tandvård

Ekonomiskt bistånd till skäligen kostnader för nödvändig tandvård kan beviljas efter inlämnat kostnadsförslag från tandläkare. Årlig tandvårdsundersökning i förebyggande syfte kan beviljas utan att den föregås av godkänt kostnadsförslag. Akut tandvård, det som tandläkare bedömer vara akut och i behov av omedelbar behandling, kan beviljas utan kostnadsförslag.

Umgängeskostnad

Kostnad för umgänge med barn, vilka inte ingår i hushållet, kompenseras med belopp motsvarande riksnormen per dag för det antal dagar umgänget omfattar. Umgänget ska styrkas med intyg från den andre vårdnadshavaren. Kostnad för resor i samband med umgänge accepteras med faktisk kostnad med lämpligaste färdmedel, dock högst två gånger per månad vid skäligt avstånd.

Bistånd utöver norm enl. 4 kap 2 § SoL

Bistånd kan beviljas med högst 10 % av prisbasbeloppet per år och hushåll till speciella ändamål som inte förekommer i eller regleras av gällande riktlinjer för ekonomiskt bistånd i Marks kommun. I hushåll med barn kan bistånd utöver norm av särskilda skäl beviljas utifrån barnperspektivet med ytterligare 2% per barn och år.

Familjeaktivitet

Bidrag till rekreation där familjen gör en gemensam aktivitet kan beviljas till familjer med långvarigt beroende av försörjningsstöd eller om särskilda skäl föreligger.

Högtidspeng

Högtidspeng kan beviljas som extra utgift till barn i samband med högtider för familjer med långvarigt bidragsberoende (minst 10 månader).

Dubbla hyror

Generellt sett beviljas inte dubbla hyror. En individuell bedömning kan göras i enskilda fall och att det föreligger särskilt starka skäl till ersättning för dubbla hyror.

Särskilda skäl efter individuell bedömning

Utifrån det enskilda fallet kan individuell prövning göras om det föreligger skäl att bevilja bistånd utöver norm.

Övrigt bistånd och serviceinsatser

Akut boende och jourboende

Akut behov av boende kan uppkomma och då kan tillfälligt boende eller jourboende beviljas för att behovet ska tillgodoses. Överväganden gällande särskilda behov görs, t.ex. om det gäller barnfamiljer, missbruksproblematik eller psykisk ohälsa. Jurlägenhet är tänkt för personer som är i behov av ett eget boende och dessutom är i behov av någon form av stödinsats från socialtjänsten och insatsen beviljas av vuxenheten. Försörjningsstöd gör bedömning av den ekonomiska situationen.

Budget- och skuldrådgivning

Det finns möjlighet att få hjälp i form av ekonomisk rådgivning som serviceinsats utan beslut. Detta kan vara aktuellt vid svårigheter att få ekonomin att gå runt trots tillräckligt med inkomster. Utgångspunkt är Kronofogdemyndighetens förbehållsbeloppsberäkning.

Dödsboanmälan

När en person avlidit ska dödsbodelägarna lämna in en bouppteckning till Skatteverket. Om det inte finns tillgångar i dödsboet kan en dödsbo-anmälan göras av socialnämnden till Skatteverket.

Förmedling av egna medel

För den som inte kan hushålla med sina inkomster kan bistånd enligt 4 kap 1 § SoL i form av förmedlade medel beviljas, som stöd för den enskilde. Till exempel i avvaktan på förordnande av god man.

Kommunalt boende (korttidskontrakt)

Kommunalt boende är boende med korttidskontrakt, där det inte bedöms föreligga behov av någon form av stödinsats från socialtjänsten utan hemlöshet i sig självt är grundproblemet. Syftet med boendet är att kortsiktigt avhjälpa hemlöshet. Den enskilde är aktivt sökande av andra boendelösningar.

Allmänt

Ekonomiskt bistånd beviljas generellt inte till reglering av skulder. Endast vid risk för mycket stora sociala konsekvenser, kan det under vissa förutsättningar bli aktuellt med ekonomiskt bistånd.

Återkrav och återsökning

Återkrav 9 kap 1 § - 2 § SoL

Huvudprincipen är att ekonomiskt bistånd enligt 4 kap 1 § SoL ska beviljas utan krav på återbetalning. Bidraget kan dock återkrävas i vissa fall med stöd av 9 kap 1 § eller 2 § SoL.

Misstanke om bidragsbrott

Polisanmälan ska göras vid misstanke om brott enligt bidragsbrottslagen om det finns välgrundad anledning att anta att brott begåtts. Detta är en förutsättning för att straffbestämmelserna ska få avsedd effekt på efterlevnaden av reglerna om förmåner inom välfärdssystemen.

Förbehållsbelopp och skattejämkning

Den enskilde ska se över möjligheten att få skattejämkning och ökat förbehållsbelopp.